

26.3.09
ש.מ. 13127

לכבוד
מר מני מזוז
היועץ המשפטי לממשלה
רחוב צלאח א-דין 29
ירושלים 91010.

בדואר רשום ובאמצעות פקס : 02-6467001

שלום רב,

הנדון : הריגת שלושה קטינים ממשפחת אל-אסטל בח'אן יונס, 2.1.09

ב-20.1.09 פנתה אליך עו"ד לימור יהודה מהאגודה לזכויות האזרח, בשם שמונה ארגוני זכויות אדם, בדרישה כי תקים מנגנון לחקירת פעולות הצבא במהלך מבצע "עופרת יצוקה". דרישה זו התבססה על קיומם של חשדות כבדים להפרות של הוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי במהלך מבצע "עופרת יצוקה", כולל הפרות חמורות שלו.

במהלך המבצע נהרגו למעלה מ-1,300 פלסטינים. אלפים נוספים נפצעו ומאות בתים נהרסו. הנתונים המצטברים מלמדים כי היקף הפגיעה עצמו אינו מהווה אמנם ראיה לכך שחיילים פעלו בניגוד לחוק. אולם, מהמידע שנאסף עד כה עולים חששות כי החיילים פעלו לפי פקודות המנוגדות להוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי, שניתנו להם באישור הדרגים הבכירים ביותר בממשלה ובצה"ל באישור הפרקליטות הצבאית. במקרים אחרים, נראה כי החיילים פעלו גם בניגוד לפקודות הצבא. חשדות אלה מבססים את חובת החקירה, הקיימת במשפט הבינלאומי ובמשפט הישראלי. על חקירה כזו להיות עצמאית, יעילה ומקיפה.

ב-24.2.09 כתב עו"ד רז נזרי לעו"ד יהודה כי אין בכוונתכם להקים מנגנון מסוג זה, שכן הצבא פעל "בהתאם לעקרונות דיני הלחימה של המשפט הבין-לאומי". עו"ד נזרי הוסיף כי "המערכת ערה כמובן לחשיבות הרבה הקיימת בבחינת האירועים", ולכן מקיים הצבא תחקירים פנימיים של אירועים בהם נפגעו אזרחים במהלך הלחימה. בסיום מכתבו הציע עו"ד נזרי כי ככל שקיים מידע קונקרטי ונקודתי, ניתן לפנות לגורמים הרלוונטיים אשר יבחנו את המקרה.
(שלכם : 2009-0004-2072)

ב-19.3.09 שבה עו"ד יהודה ופנתה אליכם בשם ארגוני זכויות האדם בדרישה כי יוקם מנגנון כזה, בהתאם לחובתה של ישראל על-פי המשפט הבינלאומי והישראלי. מבלי להפחית מדרישתנו לחקירה מקיפה של התנהלות הצבא במהלך הלחימה, כולל חקירת ההוראות שניתנו לחיילים בשטח, אנו פונים אליך בנוגע למקרה לגביו הגיע אלינו מידע המעורר חשד כי הצבא פעל בניגוד להוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי. מקרה זה, המצטרף למקרים נוספים אליהם נפנה אליך בעתיד, מהווה דוגמא לחשדות בנוגע להפרות וממחיש את החשיבות של הקמת מנגנון חקירה כאמור.

מתחקיר בצלם עולה כי ביום שישי, 2.1.09, בסביבות השעה 15:14, שיחקו באחד מרחובות חי'אן יונס שבעה ילדים ממשפחת אל-אסטל. כמה מהם שיחקו עם כלב שעבר במקום וחלקם אחזו בידיהם קני סוכר. באותה שעה נשמע באוויר קול של מטוס ללא טייס. זמן קצר לאחר מכן נשמע קול של פיצוץ ולאחר התפזרות האבק והעשן התברר כי במקום נפער מכתש בקוטר של כמטר וחצי וכי שלושה מהילדים נהרגו: מוחמד איאד אל-אסטל בן ה-11, עבד רבו איאד אל-אסטל בן ה-9 ועבד א-סתאר ווליד אל-אסטל בן ה-9.

המיקום המדויק של מקום הפגיעה הוא:

31 ° 22' 23 N

034 20° 30' E

בשונה ממקרים רבים אחרים, במקרה המובא כאן לא ניתן כל הסבר לירי בילדים - לא בהודעות דובר צה"ל ולא בדבריהם של גורמים רשמיים אחרים כך שהסיבה הרשמית לירי נותרה עלומה.

מהמידע שאסף בצלם נראה כי במקום לא נכחו פלסטינים חמושים וכי לא התקיימו שם כל פעולות לחימה. אם בוצע הירי מסיבה אחרת, הרי שהמשפט ההומניטארי הבינלאומי מתיר ירי רק לעבר מטרות צבאיות, המוגדרות בצמצום רב. הפגיעה מותרת רק במטרות התורמות "תרומה אפקטיבית לפעולה צבאית" ושהפגיעה בהם תקנה "יתרון צבאי מובהק" (ר' סעיף 2)52 של הפרוטוקול הראשון הנספח לאמנות ג'נבה). הוראות אלה נחשבות לחלק מהמשפט המנהגי וככאלה מחייבות גם את ישראל.

במהלך המבצע, ולאחריו, טענו גורמים רשמיים כי הצבא שמר על הוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי בקפידה. נסיבות אירוע זה מעוררות חשד כבד כי הוראות אלה הופרו וכי לא נעשו כל הפעולות הנדרשות כדי למנוע פגיעה באזרחים.

בהתחשב בחומרת האירוע ובתוצאותיו הקשות, אבקשך להורות על חקירת האירוע. העובדה שכתוצאה מהירי נהרגו שלושה ילדים, שלא ניתן לערער על כך שלא היו מעורבים בלחימה כלשהי, מחזקת דרישה זו. במסגרת חקירה זו יש לבחון גם את אחריות הדרג הפיקודי ואת ההוראות שניתנו במקרה זה.

(למכתב זה מצורף דיסק עם תמונות ממקום האירוע ונקודת הציון).

בכבוד רב,

ג'סיקה מונטל,

מנכ"ל בצלם.